

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.01.2017, sp. zn. 20 Cdo 5441/2016, ECLI:CZ:NS:2017:20.CDO.5441.2016.1

Číslo: 55/2018

Právní věta: V řízení o excindanční žalobě podle ustanovení § 267 odst. 1 o. s. ř. ve znění účinném do 30. 6. 2015 je právní skutečností zakládající procesní nástupnictví na straně žalovaného (oprávněného v exekučním řízení) podle ustanovení § 107a o. s. ř. pravomocné rozhodnutí soudního exekutora o vstupu právního nástupce do exekučního řízení na místo oprávněného vydané podle ustanovení § 36 odst. 5 ex. řádu. Soud v řízení o excindační žalobě proto nerozhoduje o procesním nástupnictví na straně žalovaného podle ustanovení § 107a o. s. ř. Skutečnost, že došlo k procesnímu nástupnictví v exekučním řízení, může soud v řízení o excindanční žalobě vzít toliko na vědomí prostřednictvím usnesení, jímž se upravuje vedení řízení.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 23.01.2017

Spisová značka: 20 Cdo 5441/2016

Číslo rozhodnutí: 55

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Exekuce, Právní nástupnictví, Žaloba vylučovací (excindační)

Předpisy: § 107a o. s. ř.

§ 267 odst. 1 o. s. ř. ve znění do 30.06.2015

§ 36 odst. 5 předpisu č. 120/2001Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalobce změnil usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 6. 2016, sp. zn. 57 Co 374/2016, tak, že usnesení Okresního soudu ve Vsetíně - pobočky ve Valašském Meziříčí ze dne 1. 3. 2016, sp. zn. 16 C 61/2013, jímž se na místo žalované MVM EKO s. r. o. „v likvidaci“, se sídlem v Rožnově pod Radhoštěm, Pivovarská č. 29, identifikační číslo osoby 25392506, připouští, aby do řízení vstoupil nabyvatel práva M. Š., zrušil a řízení o návrhu žalobce ze dne 10. 2. 2016 na vstup M. Š. do řízení na místo žalované MVM EKO s. r. o. „v likvidaci“, se sídlem v Rožnově pod Radhoštěm, Pivovarská č. 29, identifikační číslo osoby 25392506, zastavil.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se žalobou doručenou Okresnímu soudu ve Vsetíně - pobočka ve Valašském Meziříčí dne 9. 7. 2013 domáhal vyloučení movitých věcí z exekuce vedené u téhož soudu pod sp. zn. 47 EXE

610/2013, jejímž provedením byl pověřen soudní exekutor Mgr. J. K. LL.M., Exekutorský úřad F.-M. (dále jen „soudní exekutor“).

2. Podáním doručeným Okresnímu soudu ve Vsetíně – pobočka ve Valašském Meziříčí dne 25. 11. 2015 žalovaná, která v exekučním řízení vedeném u téhož soudu pod sp. zn. 47 EXE 610/2013 vystupuje jako oprávněná, oznámila, že smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 5. 6. 2013 došlo k postoupení v exekučním řízení vymáhané pohledávky na nového oprávněného. K návrhu žalobce ze dne 10. 2. 2016 proto Okresní soud ve Vsetíně – pobočka ve Valašském Meziříčí usnesením ze dne 1. 3. 2016, č. j. 16 C 61/2013-66, připustil, aby na místo žalované vstoupil do řízení nabyvatel práva M. Š., (dále též „nabyvatel“), neboť smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 5. 6. 2013, stejně jako usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 8. 2015, č. j. 10 Co 84/2015-202, bylo prokázáno, že došlo k postoupení v exekuci vymáhané pohledávky z žalované na nabyvatele.

3. K odvolání nabyvatele Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 30. 6. 2016, č. j. 57 Co 374/2016-80, usnesení Okresního soudu ve Vsetíně – pobočka ve Valašském Meziříčí ze dne 1. 3. 2016, č. j. 16 C 61/2013-66, změnil tak, že soud nepřipouští, aby na místo žalované vstoupil do řízení nabyvatel. Dospěl k závěru, že ustanovení § 107a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), předpokládá existenci právní skutečnosti zakládající procesní nástupnictví, jež nastala po zahájení řízení. V posuzované věci ovšem příslušná právní skutečnost nastala ještě před zahájením řízení, neboť žaloba byla podána dne 9. 7. 2013 a smlouva o postoupení pohledávky mezi žalovanou a nabyvatelem byla uzavřena dne 5. 6. 2013. Postup podle ustanovení § 107a o. s. ř. proto není možný.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Usnesení odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním, v němž namítá, že podával žalobu na základě usnesení soudního exekutora ze dne 30. 5. 2013, č. j. 142 EX 00064/13-102, jímž byl zamítnut návrh žalobce na vyškrtnutí movitých věcí ze soupisu a v němž jako oprávněná vystupuje žalovaná. Žalobci bylo toto usnesení doručeno až dne 13. 6. 2013, tj. po tvrzeném postoupení pohledávky. Sám soudní exekutor rozhodl o vstupu nabyvatele do exekučního řízení na místo původní oprávněné, která v řízení o vyloučení věcí z exekuce vystupuje jako žalovaná, až usnesením ze dne 29. 5. 2015, č. j. 142 EX 00064/13-435, které mu nikdy nebylo doručeno. Má proto za to, že při podání žaloby jako osobu žalovanou správně označil toho, kdo v době podání žaloby figuroval jako osoba oprávněná v exekučním řízení. K procesnímu nástupnictví na straně žalované totiž nedošlo na základě smlouvy o postoupení pohledávky, nýbrž až na základě usnesení soudního exekutora ze dne 29. 5. 2015, č. j. 142 EX 00064/13-435, jímž bylo rozhodnuto o procesním nástupnictví nabyvatele za původní oprávněnou (v tomto řízení žalovanou). Navrhuje, aby Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu změnil tak, že se usnesení soudního exekutora ze dne 30. 5. 2013, č. j. 142 EX 00064/13-102, potvrzuje, eventuálně, aby usnesení odvolacího soudu zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

5. Nejvyšší soud jako soud dovolací věc projednal podle občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (srov. čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony), a po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno účastníkem řízení, za splnění podmínky advokátního zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o rozhodnutí, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva [zda v řízení o vyloučení

věcí z exekuce podle ustanovení § 267 o. s. ř. (excindační žaloba) je právní skutečností zakládající procesní nástupnictví smlouva o postoupení pohledávky či až pravomocné rozhodnutí soudního exekutora o vstupu právního nástupce do exekučního řízení na místo původní oprávněné], při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu (srov. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 7. 9. 2016, sp. zn. [21 Cdo 692/2016](#)), přezkoumal napadené usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243 odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

IV.

Důvodnost dovolání

6. Podle ustanovení § 107a o. s. ř. 1) má-li žalobce za to, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde, může dříve, než soud o věci rozhodne, navrhnout, aby nabyvatel práva nebo povinnosti, popřípadě ten, kdo převzal výkon vlastnického práva k majetku, o něž v řízení jde, vstoupil do řízení na místo dosavadního účastníka; to neplatí v případech uvedených v § 107; 2) soud návrhu usnesením vyhoví, jestliže se prokáže, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost uvedená v odstavci 1, a jestliže s tím souhlasí ten, kdo má vstoupit na místo žalobce; souhlas žalovaného nebo toho, kdo má vstoupit na jeho místo, se nevyžaduje. Právní účinky spojené s podáním žaloby zůstávají zachovány; 3) ustanovení § 107 odst. 4 platí obdobně.

7. Nejvyšší soud ve své ustálené judikatuře opakovaně dovodil, že předmětem řízení o návrhu ve smyslu ustanovení § 107a o. s. ř. není posouzení, zda tvrzené právo (povinnost), které mělo být převedeno, nebo které mělo přejít na jiného, dosavadnímu účastníku svědčí či nikoli, popř. zda podle označené právní skutečnosti bylo převedeno (přešlo) na jiného, když takové posouzení se týká již posouzení věci samé (srov. například odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2006, sp. zn. [29 Odo 667/2005](#)).

8. V posuzované věci odvolací soud změnil rozhodnutí soudu prvního stupně z důvodu, že k právní skutečnosti zakládající procesní nástupnictví, tj. k uzavření smlouvy o postoupení pohledávky z žalované na nabyvatele došlo ještě před zahájením řízení o vyloučení věcí z exekuce, neboť žalobce podal excindační žalobu k soudu prvního stupně až dne 9. 7. 2013. Žalovaná s nabyvatelem však uzavřela smlouvu o postoupení pohledávky vymáhané v exekučním řízení vedeném u Okresního soudu Vsetín – pobočka Valašské Meziříčí pod sp. zn. 47 EXE 610/2013 již dne 5. 6. 2013.

9. Podle ustanovení § 267 odst. 1 o. s. ř. (ve znění účinném do 30. 6. 2015) právo k majetku, které nepřipouští výkon rozhodnutí, lze uplatnit vůči oprávněnému návrhem na vyloučení majetku z výkonu rozhodnutí v řízení podle třetí části o. s. ř.

10. Prostřednictvím řízení o vyloučení věcí z exekuce (excindační žaloba) uplatňují práva třetí osoby, tj. osoby, které zásadně (s výjimkou manžela povinného) nejsou účastníky exekučního řízení. Pasivně legitimovaným (žalovaným) je v tomto řízení oprávněný, tedy ten, kdo podal návrh na nařízení exekuce, eventuálně další oprávněný, tzn., ten, jehož návrh se považuje za přistoupení k řízení (viz Drápal, Bureš, a kol., Občanský soudní řád I., II. Komentář, I. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2220). Řízení o excindační žalobě se neprojednává v exekučním řízení, nýbrž v řízení sporném podle části třetí občanského soudního řádu, použití ustanovení § 107a o. s. ř. by proto nemělo být vyloučeno. Jde ovšem o řízení specifické, resp. dílčí (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 9. 6. 2009, sp. zn. [III. ÚS 292/07](#)), které vzniká v souvislosti s exekučním řízením. Účastenství na straně žalovaného je dáno jeho procesním postavením v exekučním řízení, z něhož při podání žaloby vychází i žalobce, když žalobu podává vůči tomu, kdo v exekučním řízení v době podání jeho žaloby vystupuje jako oprávněný. Pro případné procesní nástupnictví na straně žalovaného je proto primárně rozhodné, kdo a kdy se stal procesním nástupcem oprávněného v exekučním řízení, nikoliv to, že

došlo k postoupení pohledávky mezi oprávněným a nabyvatelem a kdy se tak stalo. S tím, kdo převzal pohledávku (nabyvatelem), od níž se odvíjí postavení oprávněného v exekučním řízení, začne soud v řízení o excindační žalobě jednat jako s procesním nástupcem původního účastníka nejdříve, jakmile nabude právní moci usnesení, jímž soud, resp. soudní exekutor v exekučním řízení rozhodl o vstupu do řízení podle ustanovení § 107a o. s. ř., resp. podle ustanovení § 36 odst. 5 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Neboli v řízení o vyloučení věcí z exekuce je právní skutečností zakládající procesní nástupnictví na straně žalovaného až pravomocné rozhodnutí soudního exekutora o vstupu právního nástupce do exekučního řízení na místo původního oprávněného. Skutečnost, že došlo k procesnímu nástupnictví v exekučním řízení, může soud v řízení o excindační žalobě vzít toliko na vědomí prostřednictvím usnesení, jímž se upravuje vedení řízení. O tom, že ve sporu vyvolaném exekučním řízením došlo ke změně v osobě účastníka řízení, tudíž soud v řízení o excindační žalobě nerozhoduje podle ustanovení § 107a o. s. ř. (k tomu srov. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 7. 9. 2016, sp. zn. [21 Cdo 692/2016](#), shodně též usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 3. 2012, sp. zn. 5 Co 320/2012).